

IBM program folyóiratok nyilvántartására egy új osztrák könyvtárban

1986 októberében befejeződött az 1945 utáni legnagyobb osztrák egyetemi építkezés, a Salzburgi Egyetem Természettudományi Karának (*Universität Salzburg, Naturwissenschaftliche Fakultät*) és könyvtárának új épületét adták át az oktatás céljára. A tervezők a könyvtár szempontjából ideális megoldást találtak: az intézetek mindkét szinten közvetlenül csatlakoznak a folyóirat-, illetve könyvolvasóteremhez.

A természettudományi könyvtárban 200 000 kötetet találnak az olvasók szabadpolcos elhelyezésben, 224 olvasóhellyel körülvéve. A 2900 m²-nyi alapterületből mindössze 400 m² a könyvtári munkahely. Egyetlen ponton lehet be- és kimenni a könyvtárból, itt van az ellenőrzés, az információ és a számítógépes kölcsönzés pultja.

A kari könyvtár állománya a központi könyvtár integráns része, ezért részkönyvtárnak is nevezik; a kölcsönzés terminálja kábelben a központi könyvtár gépéhez csatlakozik. A könyvtár prézens jellege miatt a kölcsönzés korlátozott: az oktatók 20 kötetet kölcsönözhetnek 1 hónapra, a hallgatók 2 kötetet estétől reggelig, 5 kötetet a hét végére és még 1 kötetet 1 hétre; diplomázó és doktoráló hallgatók 2 hétre 10 kötetet. A folyóiratok természetesen nem kölcsönözhetők.

Az új könyvtárban a könyvtári munkafolyamatok automatizálásának egyik állomásaként a folyóiratok adminisztrációját személyi számítógéppel végzik (Bull Micral 30 PC). A programot néhány hónappal a

megnyitás után vásárolták meg az IBM-től (Assistant Program: Filing/Reporting/Writing). A 2254 kurrens folyóirat adatait bevitték a rendszerbe, korrigálták, ellenőrizték. A rendelési fájl tartalmazza az előszerzeményezett folyóiratcímet, majd a megrendeléskor a megfelelő adatokat, amelyeket a megrendelőlapra ki is nyomtat a rendszer. Az új megrendeléseket a rendelési dátummal egészítik ki. A beérkezés után a rendelési fájlból átmásolják az adatokat a leltári fájlba, ahol megkapja a numerus currens számot, beviszik a számlaszámot, értéket. A cserében vagy ajándékként érkezett folyóiratot egyenesen ebben a fájlban rögzítik. Minden egyes tétel leltározásánál a gép gombnyomásra kinyomtatja a leltárlapot és a kísérlapot. Az újabb adatokat online, képernyős terminálon viszik be. Az IBM program az Assistant sorozat tagjaival kiegészíthető, így különböző szempontok szerinti listák (pl. címek, folyóiratok ára, az éves beszerzésre fordított összegek, kiadók) is előállíthatók.

/FORSTNER, K.: Die Fakultätsbibliothek für Naturwissenschaften in Salzburg. = Mitteilungen der Vereinigung Österreichischer Bibliothekare, 39. köt. 4. sz. 1986. p. 57–61.

PILZ, B.: Der EDV-Geschäftsgang an der Naturwissenschaftlichen Fakultätsbibliothek der UB Salzburg. = Mitteilungen der Vereinigung Österreichischer Bibliothekare, 40. köt. 3–4. sz. 1987. p. 93–96./

(Lécesné Mesterházi-Nagy Márta)

A DOBIS-rendszer Oxfordban

Az elmúlt két évben három oxfordi kari könyvtárban kísérletet tettek a munkafolyamatok és szolgáltatások automatizálására. Ennek eredményeképpen mára e könyvtárak 115 000-es állománya az egyetem adathálózatához kapcsolt bármely terminálon át elérhető. Az egyetem könyvtári tanácsa 1986-ban határozatot hozott az egyetem valamennyi könyvtárát – beleértve a Bodleianát is – átfogó, automatizált rendszer kiépítésére. E célra az IBM DOBIS/LIBIS rendszert választották ki, mert ez kínálta a legtöbb előnyt (a speciális követelmények teljesítése; megbízhatóság; fejleszthetőség; nem latin betűs kiírás; japán, taivani, belga és angol könyvtárak jó tapasztalatai).

Az oxfordi egyetemen több mint száz kisebb-nagyobb könyvtár működik. Az 1602-ben alapított Bodleiana az ország második legnagyobb könyvtára (1610 óta kötelese példány-jogú, éves gyarapodása 100 000 monográfia, 4 milliót meghaladó állományából több mint egymillió 1920 előtti kiadás). Ehhez

csatlakoznak olyan nagy gyűjtemények, mint pl. a Taylor Intézet 350 000 kötetes könyvtára a modern nyelvek irodalmából vagy a Természettudományi Intézet 160 000 kötetes könyvtára, s a számos kollégiumi könyvtár, bennük igen értékes darabokkal.

A DOBIS az IBM új, közepes (midrange) számítógépen, a 9370, 90-es modellen fog üzemelni. Erre több adatbázis telepíthető: egy a kipróbálásra, egy a gyakorlatra, egy pedig az élő rendszer számára. A rendszerhez még 153 IBM 3164-es terminál is tartozik, speciális billentyűzetekkel és karakterkészletekkel. A rendszer 3 millió bibliográfiai rekordot képes befogadni, s egyidejűleg 250 terminál kapcsolható hozzá. Az egyetem Gandalf PACX hálózatához kapcsolódik, ami lehetővé teszi, hogy minden terminálról, amely ehhez vagy a JANET-hez (Joint Academic Network = Egyesített Felsőoktatási Hálózat) csatlakozik, a DOBIS is hozzáférhető. Az IBM 9370-est az egyetemi számítógépközpontban helyezik el, de irodai környezetben is képes működni, így később a könyvtári terek-